

Erdem-Değer-Eylem Anlayışına Yönelik Sosyal Sorumluluk Projesi: Huzurevi Ziyareti ve Öğrenci Görüşlerinin Analizi

Social Responsibility Project for Virtue-Value-Action Understanding: Nursing Home Visit and Analysis of Student Opinions

Süleyman TEMUR*
Salih USLU**
Kubilay YAZICI***

Öz

Eğitim sistemlerinin temel amaçlarından biri, bireyleri toplumsal değerlere uygun, ahlaki ve sorumlu vatandaşlar olarak yetiştirmektir. Ancak günümüzün hızla değişen ve karmaşıklaşan yapısı, değerlerin öneminin yitirilmesine neden olmaktadır. Mevcut literatür, bireylerin değerleri yeterince içselleştirememesi ve günlük hayatlarına yansıtamaması durumunu bu durumun temel nedeni olarak göstermektedir. Bu çalışmada, huzurevi ziyaretlerinin değerler eğitimi üzerindeki etkilerini öğrenci görüşleri üzerinden değerlendirerek, bu konuya dair daha derinlemesine bir anlayışa ulaşmak amaçlanmıştır. Çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılarak, 23 6.sınıf öğrencisiyle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla elde edilen veriler, içerik analizi tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonuçları, öğrencilerin huzurevi ziyaretlerinin, onların empati, saygı ve sevgi gibi değerlere karşı duyarlılıklarını artırma potansiyeline sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Öğrenciler, bu deneyim sayesinde yardımseverlik ve empati değerini daha da önemsediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca, huzurevi ziyaretlerinin öğrencilere kişisel gelişim,

* Doktora Öğrencisi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, E-posta: temursuleyman19@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5203-6553.

** Prof. Dr. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, E-posta: salihuslu@ohu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0558-516X.

*** Prof. Dr. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, E-posta: kyazici@ohu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6057-8192.

Atıf için: Temur, S., Uslu, S. & Yazıcı, K. (2025). Erdem-değer-eylem anlayışına yönelik sosyal sorumluluk projesi: Huzurevi ziyareti ve öğrenci görüşlerinin analizi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 62(62), 183-205. <https://doi.org/10.15285/maruaeabd.1624243>

sosyal bilinç ve öğrenme alanlarında potansiyel faydaları olduğu yönünde bulgular elde edilmiştir. Dahası öğrenciler, huzurevi ziyareti gibi sosyal sorumluluk projelerinin; değerlerin farkına varma, toplumsal sorumluluk, sosyalleşme ve ilişkiler gibi farklı kategorilerde çeşitli faydalar sağladığını ifade etmişlerdir. Bu bulgular, huzurevi ziyaretlerinin öğrencilerin değerler eğitimi sürecinde etkili bir araç olabileceğini desteklemektedir.

Anahtar Kelimeler: Erdem-değer-eylem, sosyal sorumluluk projesi, değerler eğitimi, huzurevi ziyareti, öğrenci görüşleri

Abstract

One of the main objectives of education systems is to raise individuals as moral and responsible citizens in accordance with social values. However, today's rapidly changing and complex structure causes values to lose their importance. The existing literature shows that the main reason for this situation is that individuals cannot sufficiently internalize these values and reflect them in their daily lives. In this study, it is aimed to reach a deeper understanding of this issue by evaluating the effects of nursing home visits on values education through student views. In the study, using the case study design, one of the qualitative research methods, the data obtained through semi-structured interviews with 23 6th grade students were analyzed using the content analysis technique. The results of the study reveal that students' visits to nursing homes have the potential to increase their sensitivity to values such as empathy, respect and love. The students stated that they attached more importance to the values of benevolence and empathy thanks to this experience. In addition, it was found that nursing home visits have potential benefits for students in the areas of personal development, social awareness and learning. Moreover, students stated that social responsibility projects such as nursing home visits provided various benefits in different categories such as realization of values, social responsibility, socialization and relationships. These findings support that nursing home visits can be an effective tool in students' values education process.

Keywords: Virtue-value-action, social responsibility project, values education, nursing home visit, student opinions

Summary

Introduction

One of the main objectives of education systems is to raise individuals as moral and responsible citizens in line with societal values (Kan, 2010). However, in today's rapidly changing and complex world, traditional values are eroding, and behavioral disorders such as violence, substance abuse, and suicide are increasingly prevalent (Gysbers and Henderson, 2000). Kılınç (2015) attributes this moral decline to individuals' inability to properly internalize and act upon values. Therefore, for societies to survive and preserve their cultural identity, values must be passed down from generation to generation. This can only be achieved through proper values education. Within the framework of the "Türkiye Century Education Model Curriculum Common Text"s (TCEMCCT) virtue-value-action framework and social responsibility projects, nursing home visits hold an important place in the transmission of values. While nursing homes are defined as institutions that undertake the care of elderly individuals, they also offer significant potential for values education.

Based on this information, the research aims to examine students' experiences during nursing home visits within the scope of a social responsibility project carried out under the 'Virtue-Value-Action' understanding. The project aims to reveal the level at which students internalize various values such as empathy, respect, and responsibility through their interactions with the elderly, and the impact of this experience on their personal development. To this end, students' opinions were collected and evaluated after the nursing home visits.

Methodology

In this study, which examines the impact of nursing home visits on value transfer, the "case study" method, one of the qualitative research methods, was chosen to reveal students' in-depth views on nursing home visits. In this study, data were collected through a semi-structured interview form. The participants of the study consisted of 23 sixth-grade students (10 boys, 13 girls) attending a public school in Hatay province during the fall semester of the 2024-2025 academic year. The students participated in the study voluntarily. The data obtained in the study were subjected to content analysis to deeply analyze students' thoughts about nursing home visits.

Findings

The findings obtained from student opinions in the study titled "Social Responsibility Project Towards the Understanding of Virtue-Value-Action: Nursing Home Visit and Analysis of Student Opinions" are presented below.

1. It is observed that the values experienced by students regarding the nursing home visit are, in order, empathy (16.5%), respect (15.65%), love (14.78%), patience (13.04%), helpfulness (10.43%), solidarity (10.43%), compassion (7.82%), sensitivity (6.08%), and responsibility (5.21%).
2. It is observed that the values prioritized by students after the nursing home visit are, in order, helpfulness (30.43%), empathy (21.73%), love (17.39%), respect (8.69%), family integrity (8.69%), patience (4.34%), sensitivity (4.34%), and compassion (4.34%).
3. It is observed that the benefits provided to students by the nursing home visit are, in order, primarily in the categories of "personal development" (60.86%), "social consciousness" (26.08%), and "learning and awareness" (13.04%). Additionally, it is seen that students benefited most from "empathy and sensitivity" (f=6) in the "personal development" category, "social responsibility and mutual aid" (f=5) in the "social consciousness" category, and "information about nursing homes and old age" (f=2) in the "learning and awareness" category.
4. It is observed that student opinions regarding the effect of nursing home visits on value transfer are, in order, primarily "awareness and learning of values" (69.56%), "social responsibility" (17.39%), and "socialization and relationships" (13.04%). Additionally, it is seen that "love and respect" (f=6) was most frequently mentioned in the "awareness and

learning of values” category, “sense of responsibility” (f=4) in the “social responsibility” category, and “integration and socialization” (f=3) in the “socialization and relationships” category.

Discussions, Conclusions, and Recommendations

In line with the research findings, it was observed that students experienced values such as empathy, respect, love, patience, helpfulness, solidarity, compassion, sensitivity, and responsibility through nursing home visits. Additionally, students stated that after the nursing home visit, they attached the most importance to the values of helpfulness and empathy. This situation also supports the values included in TCEMCCT that are expected to be instilled in students (MEB, 2024). In this context, it shows that social responsibility projects such as nursing home visits allow students to associate abstract concepts with concrete experiences and reflect these values in their daily lives, serving the understanding of learning by doing and experiencing. The implementation of nursing home visits in the transmission of values is also supported by various studies (Bardakçı and Mart, 2023; Bayırlı, 2020; Çınar, 2019; Kamer and Şahin, 2021; Korkmaz et al., 2017; Uzun and Köse, 2017).

Research findings indicate that nursing home visits have various effects on students’ perceptions of their personal development. Students stated that through these visits, their self-perceptions regarding empathy and sensitivity skills changed, and their awareness of social responsibility strengthened. Additionally, they self-assessed that their knowledge about old age and nursing homes increased. These findings suggest that nursing home visits contribute to students’ learning processes by increasing their social awareness.

Research findings indicate that nursing home visits have various effects on students’ perceptions of values (Table 5). Students stated that through these visits, there were changes in their self-perceptions regarding awareness of values, a strengthening of their perceptions of social responsibility, and an increase in their self-assessments of social skills. As emphasized by Uitto et al. (2006) and Altıntaş (2019), considering that extracurricular activities facilitate learning and enable the conversion of theoretical knowledge into practice, it can be said that nursing home visits play an important role in developing social responsibility.

These findings indicate that nursing home visits play a significant role in students’ development. Specifically, it can be said that they are an important tool in the process of learning and internalizing the values emphasized in TCEMCCT. In this context, it is suggested that nursing home visits have multifaceted effects on students’ development and that this practice should be more widely used in the education system. Such studies will be an important step both in contributing to students’ development and in fostering a more sensitive attitude towards the elderly in society.

Giriş

Değerler, bireyin ve toplumun temel yapı taşlarından biri olarak, davranışları, tutumları ve dünya görüşünü şekillendiren, içselleştirilmiş inanç ve ilkeler bütünüdür (Temur, 2024). Bu kavram,

felsefe, sosyoloji, psikoloji gibi pek çok disiplin tarafından incelenmiş ve farklı perspektiflerden tanımlanmıştır (Adıgüzel & Ergünay, 2012). Literatürde değerler, genel olarak bireyin yaşamına anlam kazandıran, sosyal etkileşimleri düzenleyen ve karar verme süreçlerini yönlendiren, arzu edilen durumlar ve davranışlara ilişkin içsel ölçütler olarak kabul edilir (Bardakçı ve Mart, 2023; Kamer ve Şahin, 2021) Halstead ve Taylor (2000), değerlerin bireyin hissettiklerine, düşündüklerine ve davrandıklarına rehberlik ederek kültürel ve toplumsal bir kimlik oluşturduğunu vurgular. Aydın ve Akyol Gürler (2020) ise değerlerin, sosyal hayatı şekillendirerek bireyin davranışlarını yönlendirdiğini ve karşılaştığı olayları değerlendirmede bir ölçüt sunduğunu ifade etmiştir. Dahası, Sönmez (2014), değerleri bireyin sosyalleşme sürecinde elde ettiği deneyimlerin bir ürünü olarak görürken, Schaefer (2012) ise değerleri, bireyi motive eden ve kararlarını etkileyen, gerçekleşmesi istenen durumlar olarak tanımlar.

Eğitim sistemlerinin temel amaçlarından biri, bireyleri toplumsal değerlere uygun, ahlaki ve sorumlu vatandaşlar olarak yetiştirmektir (Kan, 2010). Ancak günümüzün hızla değişen ve karmaşıklaşan dünyasında, geleneksel değerlerde erozyon yaşanmakta, şiddet, madde bağımlılığı ve intihar gibi davranış bozukluklarına gibi sorunlar giderek artmaktadır (Gysbers ve Henderson, 2000). Alp ve Levent (2020) de teknolojik gelişmeler ve dijital dönüşümün, toplumsal değerleri ve yaşam tarzlarını önemli ölçüde etkilediğini belirtmiştir. Bu durum, eğitim kurumlarını da doğrudan etkileyerek, öğrencilerin ve eğitimcilerin güvenliğini tehdit etmektedir. Turan Ulusoy (2016) da değişen dünyada değerlerin deformasyona uğradığını ve bu durumun şiddet ile birleşerek okulları tehdit ettiğini belirtmiştir. Kılınç (2015), bu ahlaki çöküşü, bireylerin değerleri doğru bir şekilde içselleştirememesi ve eyleme geçirememesine bağlar. Ayrıca Gür ve diğerleri (2015) yaptıkları çalışmada öğretmenlerin değerler eğitimi uygulamalarında karşılaştıkları zorlukları, etkinliklerin gerçek hayata uyarlanması, öğrencilerin ilgisini çekme ve programa dahil etme süreçlerinde yaşanan sıkıntılar olarak tespit etmişlerdir. Bayırlı (2020) ise, değerlerin zayıflamasının yol açtığı bireysel ve toplumsal sorunların çözümünün, değerleri benimseyen ve hayatına uygulayan bireyler yetiştirmekten geçtiğini ifade eder. Bu nedenle toplumların varlığını sürdürebilmesi ve kültürel kimliğini koruyabilmesi için değerlerin kuşaktan kuşağa aktarılması gerekmektedir. Bu ise ancak doğru bir değerler eğitimi ile gerçekleşebilir. Altıntaş (2018)'ın da belirttiği gibi, özellikle son yıllarda dünya genelinde ve Türkiye'de toplumsal ahlak sorunlarının artmasıyla birlikte, değerler eğitimi olan ilgi önemli ölçüde artmıştır. Toplumların karşı karşıya olduğu bu sorunlara çözüm bulmak amacıyla, eğitim sistemlerinde ahlaki değerlerin öğretiminin önemi daha net bir şekilde görülmeye başlanmıştır. Çünkü kültürel bir miras olarak kabul edilen değerler, toplumların kimliğini oluşturur, sosyal etkileşimi düzenler ve bireylerin davranışlarını yönlendirir (Özkan, 2011). Sonuç olarak, değerler, toplumların varlığını sürdürebilmesi ve gelecek nesillere aktarılması için vazgeçilmez bir unsurdur. Eğitim sistemleri, bireylere bu değerleri kazandırma ve toplumsal uyumu sağlama konusunda önemli bir role sahiptir. Değerler eğitimi, sadece bireylerin değil, aynı zamanda toplumların da gelişimi için bir gerekliliktir.

Ülkemizde değerler eğitimi, toplumun ortak değerlerini yeni nesillere aktarmayı hedefleyen kapsamlı bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Demirel, 2019). Bu süreç, sadece okul ortamıyla sınırlı kalmayıp, aile ve toplumun da aktif katılımını gerektirmektedir (Kılınç ve Andaş,

2022). Özellikle erken çocukluk dönemi, kişilik gelişiminde belirleyici olduğu için değerler eğitiminin bu dönemde başlaması ve okul öncesi eğitimde farklı yöntemlerle desteklenmesi büyük önem taşımaktadır (Bardakçı ve Mart, 2023). Değerler eğitiminde etkili öğrenme yaşantıları oluşturmak için kullanılan yöntemler, öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımını sağlamalıdır (Aydın, 2008). Bu bağlamda, sınıf dışı uygulamaların önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Sınıf dışı uygulamalar, öğrencilerin teorik bilgileri günlük hayata aktarmalarına, farklı sosyal çevrelerle etkileşim kurmalarına ve değerleri içselleştirmelerine olanak tanır. Bu bağlamda değerler eğitimi sürecinin etkinliği, aile, okul ve toplumun ortak çabalarıyla birlikte, özellikle sınıf dışı uygulamaların desteklenmesiyle artırılabilir. Çünkü sınıf dışı uygulamalar, değerler eğitimi sürecinde teorinin pratiğe dönüşümünü sağlayan tamamlayıcı bir öğedir. Babadoğan (1990)'a göre, bu uygulamalar mevcut müfredatı destekleyerek öğrencilerin sınıfta edindikleri teorik bilgiyi günlük hayata taşımalarına olanak tanır. Evcimik (2023)'in de vurguladığı gibi, sınıf dışı etkinlikler, öğrencilerin değerleri içselleştirmelerine ve kalıcı hale getirmelerine yardımcı olur. Bu sayede, değerler eğitimi daha etkili bir hale gelir ve öğrencilerin davranışlarına yansımaları sağlanır.

Millî Eğitim Bakanlığı'nın 31322 sayılı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği (2020), ders dışı etkinliklerin amaçlarını net bir şekilde ortaya koymaktadır. Bu yönetmelik, ders dışı etkinliklerin öğrencilerde özgüven, sorumluluk bilinci ve yeni ilgi alanları oluşturmayı hedeflediğini, milli, manevi, ahlaki, insanî ve kültürel değerleri kazandırmayı amaçladığını belirtmektedir. Ayrıca, öğrencileri şiddet ve zararlı alışkanlıklardan koruyarak, yeteneklerini sergilemelerine imkân tanımayı ve gönüllülük bilincini aşlamayı amaçlamaktadır (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2020). Massoni (2011) ve Bauer ve arkadaşları (2018) gibi araştırmacılar da çalışmalarında ders dışı etkinliklerin öğrencilerin kişisel ve sosyal gelişimi üzerindeki olumlu etkilerini vurgulamaktadır. Bu çalışmalar, yönetmeliğin vurgusunu destekler niteliktedir. Bu bağlamda, hem Millî Eğitim Bakanlığı'nın yasal düzenlemeleri hem de uluslararası araştırmalar, ders dışı etkinliklerin öğrencilerin akademik başarılarının yanı sıra kişisel ve sosyal gelişimleri için de büyük önem taşıdığını göstermektedir. Ders dışı etkinlikler, öğrencilere sadece bilgi ve beceri kazandırmakla kalmaz, aynı zamanda onların değerler sistemini oluşturmalarına, topluma duyarlı bireyler olarak yetişmelerine ve geleceğe daha donanımlı bir şekilde hazırlanmalarına yardımcı olur.

Bu bilgiler ışığında sınıf dışı veya ders dışı uygulamalardan birisi de sosyal sorumluluk projeleridir. Nitekim Sınıf dışı ve ders dışı uygulamaların önemli bir bileşeni olan sosyal sorumluluk projeleri, bireylerin topluma karşı duyarlı, sorumlu ve aktif vatandaşlar olarak yetişmelerine katkıda bulunur. Özdemir ve Atmaca (2022), sosyal sorumluluk bilincine sahip bireylerin sadece insanlara değil, aynı zamanda çevreye ve hayvanlara karşı da duyarlı davranışlar sergilediğini belirtmektedir. Şencan (1987) ise sosyal sorumluluğu, bireylerin yaşadığı çevreye karşı sorumlu olma hali olarak tanımlamaktadır. Aledo-Ruiz, Martínez-Caro ve Santos Jaén (2022) ile Phan, Le, Duong ve Phan (2021) gibi araştırmacılar, sosyal sorumluluk projelerinin okulların toplumla olan bağlarını güçlendirdiğini, toplumsal sorunlara çözüm üretmeye yönelik bir yaklaşım geliştirdiğini ve öğrencilerin topluma karşı yardımseverlik duygularını geliştirdiğini vurgulamaktadır. Castilla-Polo, Liceran-Gutiérrez ve Ruiz-Rodriguez (2022) ise bu projelerin öğrencilerin aktif öğrenme becerilerini güçlendirdiğini ortaya koymuştur. Özdemir ve Atmaca (2022) tarafından yapılan

bir çalışmada, öğretmenler sosyal sorumluluk projelerinin öğrencilerin akademik, davranışsal, duygusal ve sosyal gelişimlerine olumlu etkileri olduğunu belirtmiştir. Katılımcılar ayrıca, bu projelerin toplum değerlerinin korunması ve gelecek nesillere aktarılması açısından büyük önem taşıdığını ifade etmişlerdir. Sonuç olarak, sosyal sorumluluk projeleri, değerler eğitiminin önemli bir parçasıdır. Bu projeler, öğrencilerin sadece bilgi ve beceri kazanmalarını sağlamakla kalmaz, aynı zamanda onların değer yargılarını geliştirmelerine, topluma duyarlı bireyler olarak yetişmelerine ve geleceğe daha umutla bakmalarına yardımcı olur. Sosyal sorumluluk projeleri, öğrencilerin aktif olarak katılım gösterdiği, deneyimleyerek öğrendiği ve toplumsal sorunlara çözüm üretmeye yönelik bir yaklaşım benimsediği öğrenme ortamları sunar. Ayrıca “Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni” (TYMMÖPOM), “Program Dışı Etkinlikler” başlığı altında yer alan “Sosyal Sorumluluk Programı” ile öğrencilerin toplumsal sorumluluk bilincini geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu program, öğrencilere sadece akademik bilgi vermekle kalmayıp, aynı zamanda onların hayata dair daha geniş bir perspektif kazanmalarını ve topluma duyarlı bireyler olarak yetişmelerini amaçlamaktadır. ÖPOM, sosyal sorumluluk programlarının öğrencilere toplumsal sorunlara karşı duyarlılık kazandırarak çözüm üretme becerileri geliştirmelerine olanak tanıdığını vurgulamaktadır (MEB, 2024, s.71). Bu sayede öğrenciler, sadece kendi bireysel gelişimlerine değil, aynı zamanda yaşadıkları toplumun iyileşmesine de katkı sağlayacak projelerde yer alarak sosyal sorumluluk bilincini içselleştirirler. TYMMÖPOM’nin erdem-değer-eylem çerçevesi ile sosyal sorumluluk programlarının uyumlaştırılması, bu programların etkinliğini artırıcı bir faktördür. Bu çerçevede, öğrencilerin kazandıkları teorik bilgi ve değerler, sosyal sorumluluk projeleri aracılığıyla pratiğe dönüştürülerek daha kalıcı öğrenme sağlanır.

TYMMÖPOM, erdemli bireyler yetiştirmeyi hedefleyen bir yaklaşım benimsemektedir. Bu modelde yer alan “Erdem-Değer-Eylem” çerçevesi, bireyin kişisel gelişimini, sosyal uyumunu ve çevreyle etkileşimini sağlayan bir yapı olarak öne çıkmaktadır. MEB (2024), tarafından yapılan açıklamaya göre, erdemler, bireyin eğitim süreci boyunca kazanması hedeflenen güçlü kişilik özelliklerini ifade ederken, bu erdemlere ulaşmak için bireylerin yaşam deneyimleri sonucu geliştirdikleri değerler aracılığıyla hareket etmesi gerekmektedir. Kişinin sahip olduğu değerler ise günlük yaşamındaki eylemlerle gözlemlenebilir bir hal alır. Modelde yer alan değerlerin temelini, milli ve manevi değerlerimiz oluşturmaktadır. Bu sayede, bireyler kendi kültürel ve tarihsel miraslarıyla bağ kurarak, toplumsal değerlere sahip çıkan bireyler olarak yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. TYMMÖPOM’nin nihai hedefi ise, bireylerin erdemli bir kişilik yapısına ulaşarak huzurlu bir aile ve toplum ortamının oluşmasına katkı sağlamaktır (MEB, 2024, s.54). Dahası, TYMMÖPOM, değerlerin kazandırılmasında yaparak yaşayarak öğrenme, gezi gözlem, eylem öğrenme ve gözlem yoluyla öğrenme gibi çeşitli yöntemlerin kullanılmasını önermektedir. Bu yöntemler, öğrencilerin teorik bilgileri pratiğe dökmelerine, aktif olarak öğrenme sürecinde yer almalarına ve böylece değerleri daha kalıcı bir şekilde öğrenmelerine olanak tanır. Sonuç olarak, TYMMÖPOM’de yer alan Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi, bireylerin sadece akademik başarılarını değil, aynı zamanda sosyal, duygusal ve ahlaki gelişimlerini de destekleyen kapsamlı bir yaklaşım sunmaktadır. Bu çerçeve, milli ve manevi değerlerimizle bütünleşmiş bir şekilde, bireylerin erdemli bir kişilik yapısına ulaşmasına ve topluma faydalı bireyler olarak yetişmesine katkı sağlamaktadır.

TYMMÖPOM'nin erdem-değer-eylem çerçevesi ve sosyal sorumluluk projeleri kapsamında, değerlerin aktarılmasında huzurevi ziyaretleri önemli bir yere sahiptir. Huzurevleri, yaşlı bireylerin bakımını üstlenen kurumlar olarak tanımlanmakla birlikte, aynı zamanda değerler eğitimi için de önemli bir potansiyel sunmaktadır. İçli (2004) tarafından yapılan tanımlamaya göre, huzurevleri yaşlı bireylerin temel ihtiyaçlarını karşılayan kurumlardır. Bu kurumlarda yaşlı bireylerle çocukların etkileşimi, Yıldız (2018)'in de belirttiği gibi, kuşaklar arası bir köprü oluşturarak toplumsal değerlerin, geleneklerin ve yeniliklerin aktarılmasına önemli katkılar sağlayabilir. Literatürde, huzurevi ziyaretlerinin değerler eğitimi üzerindeki etkileri konusunda birçok çalışma bulunmaktadır. Bardakçı ve Mart (2023), Bayırlı (2020), Bayırlı, Doruk ve Tüfekçi (2020), Çınar (2019), Kamer ve Şahin (2021), Korkmaz, Akyar ve Şahin (2017), Uzun ve Köse (2017) gibi araştırmacılar, bu ziyaretlerin çocuklarda empati, saygı, sevgi gibi değerlerin gelişmesine olumlu etkileri olduğunu belirtmişlerdir. Sonuç olarak, huzurevi ziyaretleri, erdem-değer-eylem çerçevesinde ve sosyal sorumluluk projeleri kapsamında değerlerin aktarılmasında etkili bir yöntem olarak değerlendirilebilir. Bu tür ziyaretler, çocukların yaşlılara karşı saygı, sevgi ve şefkat duygularını geliştirmesine, toplumsal sorumluluk bilincini artırmasına ve farklı kuşaklarla etkileşim kurarak kültürel değerleri öğrenmesine olanak tanır. Bu nedenle, huzurevi ziyaretleri, değerler eğitimi programlarında önemli bir yere sahip olmalıdır.

TYMMÖPOM'de yer alan değer ve açıklamaları incelendiğinde, huzurevi ziyaretlerinin özellikle Tablo1'deki değerlerin kazandırılmasında etkili olduğu görülmektedir:

Tablo 1. TYMMÖPOM'de Yer Alan Değer ve Kazanımlar ile Huzurevi Ziyaretleri Arasındaki İlişki

Duyarlılık	D5.1.4. Yaşlıların ve özel gereksinimli kişilerin toplumsal hayata etkin katılımını destekler.
Merhamet	D9.2.3. Yardıma muhtaç kişilere sabırlı ve anlayışlı davranır.
Mütevazılık	D10.3.6. Çevresindeki insanlara karşı duyarlı ve özgeci (diğerkâm) davranışlar gösterir
Mütevazılık	D10.3.5. İnsanlara karşı sabır, nezaket ve anlayış gösterir
Saygı	D14.3.2. Milli ve manevi değerlere duyarlı davranır.
Sevgi	D15.4.5. Sevdiklerine fedakârlık gösterir.
Sorumluluk	D16.2.1. Toplumsal yardımlaşma ve dayanışma için düzenlenen etkinliklere katılır
Sorumluluk	D16.2.6. Toplumun milli ve manevi değerlerini koruyup yaşatmaya istekli olur
Vatanseverlik	D19.3.4. Milli ve manevi değerlerin gelecek nesillere aktarılmasında sorumluluk üstlenir.
Yardımseverlik	D20.2.2. Yardıma muhtaç insanların duygularını anlamaya çalışır.
Yardımseverlik	D20.2.4. İnsan ve topluma katkıda bulunmak için zaman ayırır.
Yardımseverlik	D20.3.2. Milli ve manevi değerlerini göz önünde bulundurarak iyilik yapar.
Yardımseverlik	D20.4.1. Gösteriştten uzak durarak, severek ve isteyerek iyilik yapar.
Yardımseverlik	D20.4.3. İhtiyacı olan herkese destek vermeye istekli olur.
Yardımseverlik	D20.4.4. Karşılık beklemeden yardım yapar.
Yardımseverlik	D20.2.5. Hastaların, yaşlıların ve özel gereksinimli kişilerin ihtiyaçlarına öncelik verir.
Yardımseverlik	D20.2.7. Ülkesinin ve milletinin menfaati için birlik ve beraberlik duygusu ile hareket eder.

Tablo 1, TYMMÖPOM kapsamında tanımlanan değerler ile huzurevi ziyaretleri arasında güçlü bir ilişkiyi ortaya koymaktadır. Huzurevi ziyaretlerinin, öğrencilerde duyarlılık, empati, saygı, sorumluluk gibi çok boyutlu bir değerler kümesini geliştirdiği gözlemlenmektedir. Bu bulgu, mevcut

literatürde huzurevi ziyaretlerinin öğrencilerin sosyal, duygusal ve ahlaki gelişimine olumlu etkileri olduğu yönündeki araştırmalarla da Kamer ve Şahin (2021), Uzun ve Köse (2017) örtüşmektedir. TYMMÖPOM'nin belirlediği değerlerin somutlaştırılması ve öğrencilerin yaşamlarına entegre edilmesi bağlamında, huzurevi ziyaretleri, öğrencilerin teorik bilgileri deneyimsel öğrenmeyle birleştirmesine ve böylece değerlere dayalı bir yaşam sürdürmelerine katkı sağlayan önemli bir pedagojik araç olarak değerlendirilebilir.

Araştırmanın Amacı

Bu bilgiler doğrultusunda araştırma, 'Erdem-Değer-Eylem' anlayışı çerçevesinde gerçekleştirilen bir sosyal sorumluluk projesi kapsamında öğrencilerin huzurevi ziyaretleri deneyimlerinin incelenmesini amaçlamaktadır. Proje, öğrencilerin yaşlılarla etkileşimleri yoluyla empati, saygı, sorumluluk gibi çeşitli değerleri içselleştirme düzeylerini ve bu deneyimin onların kişisel gelişimlerine olan etkisini ortaya koymayı hedeflemektedir. Bu amaç doğrultusunda gerçekleştirilen huzurevi ziyaretlerinin ardından öğrencilerin görüşleri toplanmış ve değerlendirilmiştir. Bu bağlamda araştırmanın alt amaçları şu şekilde belirlenmiştir:

Alt Amaçlar:

1. Değerlerin Farkındalığı:

- Huzurevi ziyaretleri sırasında öğrencilerin hangi değerleri gözlemledikleri ve deneyimledikleri (empati, saygı, sorumluluk vb.)
- Bu değerlerin öğrenciler için ne anlama geldiği ve onların değerler hiyerarşisinde nasıl bir yer edindiği.

2. Sosyal Sorumluluk Projelerinin Değer Kazanımına Etkisi:

- Huzurevi ziyareti gibi sosyal sorumluluk projelerinin öğrencilerin değerler eğitime ve içselleştirmesine olan katkısı.
- Bu tür projelerin öğrencilerin sosyal farkındalık ve duyarlılık düzeylerini nasıl etkilediği.

3. Değerlerin Önemi:

- Huzurevi ziyareti sonrasında öğrencilerin hangi değerlerin önemini daha fazla kavradıkları ve bu değerlerin onların yaşamındaki yansımaları.
- Öğrencilerin değer algılarında meydana gelen değişimler ve bu değişimlerin nedenleri.

4. Kişisel Gelişim ve Faydalar:

- Huzurevi ziyaretinin öğrencilere sağladığı kişisel ve sosyal faydalar (empati yeteneğinin gelişimi, yaşlı bireylere yönelik önyargıların azalması, toplumsal sorumluluk bilincinin artması vb.).
- Bu deneyimin öğrencilerin gelecekteki davranış ve tutumlarına olan potansiyel etkileri.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Huzurevi ziyaretinin değer aktarımına etkisinin incelendiği bu çalışmada, öğrencilerin huzurevi ziyaretleri hakkındaki derinlemesine görüşlerini ortaya koymak amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden biri olan “durum çalışması” yöntemi tercih edilmiştir. Durum çalışmaları, belirli bir olay, süreç veya olguyu farklı veri toplama araçları (örneğin görüşmeler, gözlemler) aracılığıyla derinlemesine inceleyerek zengin ve detaylı bir anlayış sunmayı hedefleyen araştırma desenleridir (Creswell, 2007). Dahası, durum çalışmaları, karmaşık sosyal fenomenleri doğal ortamlarında inceleyerek, olayların nedenlerini ve nasıl gerçekleştiğini anlamayı sağlar (Davey, 2009; Eisenhardt, 1989). Datta (1990) tarafından belirlenen durum çalışması türleri arasında açıklayıcı/tanımlayıcı, keşfetmeye dayalı, kritik olay, program yürütme, programın etkilerine dayalı ve birikimli durum çalışmaları sayılabilir (Aytaçlı, 2012; Gökçek, 2009). Bu çalışmada, özellikle programın etkilerine dayalı durum çalışması yöntemi tercih edilmiştir. Bu yöntem, bir programın hedef kitlesi üzerindeki etkilerini belirlemek ve programın başarı veya başarısızlık nedenlerini ortaya koymak için kullanılır (Ozan Leymun, Odabaşı ve Kabakçı Yurdakul, 2017). Bu bağlamda çalışmada, öğrencilerin huzurevi ziyaretleri sonrası deneyimlerinin ve bu deneyimlerin değer yargıları üzerindeki etkilerinin incelenmesi için, programın etkilerine dayalı durum çalışması yöntemi kullanılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler, önceden belirlenmiş bir soru çerçevesi içerisinde, katılımcıların kendi deneyim ve düşüncelerini özgürce ifade etmelerine olanak tanıyan esnek bir veri toplama aracıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Araştırma kapsamında geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu, öğrencilerin huzurevi ziyaretleri hakkındaki düşüncelerini ve bu deneyimlerin onlarda ne gibi duygular ve düşünceler uyandırdığını anlamak için dört adet açık uçlu soru içermektedir. Bu soruların hazırlanmasında, Patton (1987) tarafından belirtilen “anlaşılabilirlik, odaklılık, açık uçluluk, yönlendirmeme, çok boyutluluktan kaçınma, alternatif soru hazırlama, farklı soru türleri ve mantıksal düzenleme” gibi ilkeler dikkate alınmıştır. Hazırlanan görüşme formu, nitel araştırma konusunda uzman bir kişi tarafından incelenerek gerekli düzeltmeler yapılmış ve daha sonra 6. sınıf düzeyindeki 23 öğrenci ile gönüllülük esasına dayalı olarak huzurevi ziyareti sonrası uygulanmıştır.

Yıldırım ve Şimşek (2021), durum çalışması sürecinde izlenebilecek temel aşamaları şu şekilde kategorize etmektedir:

1. Araştırma sorularının geliştirilmesi
2. Alt problemlerin tanımlanması
3. Analiz biriminin belirlenmesi
4. Durumun belirlenmesi
5. Katılımcı örnekleme

6. Veri toplama ve ilişkilendirme
7. Veri analizi ve yorumlama
8. Raporlama

Yıldırım ve Şimşek (2008)'in durum çalışması sürecindeki temel aşamalar çerçevesinde, “Erdem-Değer-Eylem Anlayışına Yönelik Sosyal Sorumluluk Projesi: Huzurevi Ziyareti ve Öğrenci Görüşlerinin Analizi” çalışması, öncelikle araştırma sorularının belirlenmesi ve alt problemlere ayrıştırılması ile başlamıştır. Ardından, analiz birimi olarak katılan öğrenci grubu belirlenmiş ve durumun sınırları çizilmiştir. Veri toplama sürecinde, nitel (görüşme formu) yöntem kullanılarak öğrencilerin deneyimleri ve düşünceleri derinlemesine incelenmiştir. Toplanan verilerin analizinde ise içerik analiz yöntemlerine başvurulmuştur. Son olarak, elde edilen bulguların yorumlanması ve raporlanmasıyla çalışma tamamlanmıştır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın katılımcılarını, 2024-2025 eğitim öğretim yılı güz döneminde Hatay ilindeki bir devlet okulunda öğrenim gören 23 altıncı sınıf öğrencisi (10 erkek, 13 kız) oluşturmaktadır. Öğrenciler, araştırmaya gönüllü olarak katılmışlardır. Katılımcıların görüşlerinin gizliliği ve mahremiyeti, verilerin toplanması ve analiz süreçlerinde titizlikle korunmuştur. Bu amaçla, öğrencilere kod numaraları verilerek kimlikleri gizlenmiş ve çalışmada “Ö1”, “Ö2”, “Ö3” gibi kod isimleriyle anılmıştır. Çalışmanın bulgularını daha güvenilir ve şeffaf hale getirmek amacıyla, katılımcıların verdiği doğrudan yanıtlar, analiz sürecinde olduğu gibi raporlama aşamasında da olduğu gibi aynen aktarılmıştır. Bu sayede, okurun çalışmaya dair derinlemesine bir anlayışa ulaşması amaçlanmıştır.

Araştırmada, çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde, önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan katılımcılar araştırmaya dahil edilir (Marshall ve Rossman, 2014). Bu çalışmada, ölçüt olarak «huzurevi ziyareti yapmış olmak» belirlenmiş ve bu ölçütü karşılayan öğrenciler araştırma grubunu oluşturmuştur. Bu sayede, araştırmanın amacı olan huzurevi ziyaretlerinin öğrencilere olan etkileri, bu deneyimi yaşamış bireyler üzerinden daha derinlemesine incelenmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler, öğrencilerin huzurevi ziyaretleri hakkındaki düşüncelerini derinlemesine analiz etmek amacıyla içerik analizi yöntemine tabi tutulmuştur. Bu yöntem, verilerden anlamlı temalar ve kategoriler çıkarmayı hedefler (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Huzurevi ziyaretini takip eden süreçte, araştırmacı tarafından öğrencilerin deneyimlerini derinlemesine anlamak amacıyla bireysel görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmeler, öğrencilerin rahatlayabilecekleri, sınıf ortamındaki tanıdık bir mekânda ve birebir olarak yürütülerek, daha doğal ve samimi bir ortamda öğrencilerin düşüncelerini ifade etmelerine olanak sağlamıştır. Bu yaklaşım, öğrencilerin huzurevi ziyaretine ilişkin duygularını, düşüncelerini ve öğrenme deneyimlerini daha net bir şekilde ortaya koymalarına yardımcı olmuştur. İlk olarak, öğrencilerin görüşme sorularına verdiği yanıtlar titizlikle incelenerek ortak temalar belirlenmiştir. Daha sonra, bu temalar altında toplanan yanıtlar,

öğrencilerin huzurevleri hakkındaki genel düşüncelerini de kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Bu süreçte elde edilen veriler, frekans ve yüzdelik değerleri ile birlikte tablolar halinde sunulmuştur.

Verilerin Geçerliği ve Güvenirliği

Bu araştırmada, nitel araştırma yönteminin gerektirdiği geçerlik ve güvenilirlik ilkelerine titizlikle uyulmuştur. Guba ve Lincoln (1989) tarafından ortaya konan inandırıcılık, aktarılabilirlik, güvenilirlik ve onaylanabilirlik kriterleri ile Morrow'un (2005) denetim izi kavramı, çalışmanın her aşamasında göz önünde bulundurulmuştur. Yüksel, Mil ve Bilim'in (2007) de belirttiği gibi, araştırmacının veri toplama, analiz ve yorumlama süreçlerinde tutarlı olması ve araştırmanın tüm aşamalarını detaylı bir şekilde ifade etmesi, çalışmanın güvenirliliğini artıran önemli bir faktördür. Bu doğrultuda, araştırma deseninin açıkça belirtilmesi ve verilerin sistematik bir şekilde analiz edilmesi, elde edilen bulguların inandırıcılığını güçlendirmiştir. Ayrıca, Creswell'in (2007) nitel araştırma yöntemine uygun olarak, öğrencilerin açıklamaları olduğu gibi, herhangi bir yorum veya analiz yapılmadan sunulmuştur. Bu sayede, araştırmanın bulgularının objektifliği ve şeffaflığı sağlanmıştır.

Nitel araştırmalarda sıkça karşılaşılan geçerlik ve güvenilirlik endişelerini gidermek amacıyla çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Bu yöntemlerden biri olan çeşitleme, farklı araştırmacı, yöntem, veri kaynağı ve perspektiflerin bir araya getirilerek verilerin ve yorumların çapraz kontrolünü sağlamayı hedefler (Denzin, Lincoln ve Giardina, 2006). Bu çalışmada, "araştırmacı çeşitlemesi" stratejisi benimsenmiştir. Araştırmacı çeşitlemesi, farklı araştırmacıların aynı veri setini bağımsız olarak analiz etmesi anlamına gelir (Mertkan, 2015). Bu sayede, veri setinin kodlanması ve tema oluşturma süreçleri yazarlar tarafından bağımsız olarak gerçekleştirilerek bulguların subjektiflikten arındırılması ve güvenirliliğin artırılması amaçlanmıştır. Araştırmacılar arasındaki uyum düzeyini belirlemek için Miles ve Huberman (1994) formülü kullanılmış ve %92'lik yüksek bir uyum oranı elde edilmiştir. Bu durum, araştırmacıların veri yorumlamasında yüksek düzeyde görüş birliğine vardığını göstermektedir. Ayrıca durum çalışması ve nitel araştırma alanında uzman bir görüş alınarak bulguların daha sağlam bir temele oturtulması amaçlanmıştır. Bu sayede, araştırmaya birden fazla bakış açısı getirilerek bulguların güvenirliliği artırılmıştır (Silverman, 2020). Nitekim, görüşme verisini birden çok kişinin kodlaması, tarafsızlığın sağlanması açısından önemli bir kriterdir (Ünal, 2022).

Araştırmanın inandırıcılığını artırmak için, veri toplama ve analiz süreçlerinde titizlik gösterilmiştir. Katılımcıların ifadeleri doğrudan alıntılanarak ve bağlamından koparılmadan sunulmuştur. Ayrıca, bulguların katılımcılar tarafından doğrulanması (member checking) sağlanarak, onların deneyimlerinin doğru ve eksiksiz bir şekilde yansıtıldığından emin olunmuştur.

Aktarılabilirlik, araştırmanın bulgularının farklı bağlamlara ne ölçüde uygulanabileceğini ifade eder. Bu çalışmada, veri toplama ve analiz süreçleri ayrıntılı olarak açıklanarak, okuyucuların araştırmanın bağlamını ve bulgularını kendi durumlarına uygulayabilmeleri için gerekli bilgilerin sunulması amaçlanmıştır. Ayrıca, katılımcıların demografik özellikleri ve araştırma ortamı hakkında detaylı bilgiler verilerek, araştırmanın bağlamının daha iyi anlaşılması sağlanmıştır.

Teyit edilebilirlik, araştırmanın bulgularının araştırmacının önyargılarından bağımsız olarak, verilere dayanarak oluşturulduğunu gösterir. Bu çalışmada, araştırmacılar tarafından tutulan detaylı notlar ve kodlama süreçleri şeffaf bir şekilde sunularak, okuyucuların bulguların nasıl oluşturulduğunu takip edebilmesi sağlanmıştır. Ayrıca, araştırmanın farklı aşamalarında uzman görüşü alınarak, bulguların nesnelliği ve doğruluğu teyit edilmiştir.

Bulgular

“Erdem-Değer-Eylem Anlayışına Yönelik Sosyal Sorumluluk Projesi: Huzurevi Ziyareti ve Öğrenci Görüşlerinin Analizi” adlı çalışmada öğrenci görüşleri doğrultusunda elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Görüşme formunun birinci sorusuna (“huzurevi ziyaretiniz sırasında şahit olduğunuz ve/veya deneyimlediğiniz en önemli beş değeri sıralar mısınız?”) verilen cevaplar analiz edilip Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Huzurevi Ziyaretine Yönelik Deneyimledikleri Değerler

Değerler	f	%
Empati	19	16,52
Saygı	18	15,65
Sevgi	17	14,78
Sabır	15	13,04
Yardımseverlik	12	10,43
Dayanışma	12	10,43
Merhamet	9	7,82
Duyarlılık	7	6,08
Sorumluluk	6	5,21
Toplam	115	100

Öğrencilerin huzurevi ziyaretine yönelik deneyimledikleri değerlerin yer aldığı Tablo 2 incelendiğinde; sırasıyla en fazla empati (%16,52), saygı (%15,65), sevgi (14,78), sabır (%13,04), yardımseverlik (%10,43), dayanışma (%10,43), merhamet (%7,82), duyarlılık (%6,08) ve sorumluluk (%5,21) olduğu görülmektedir.

Katılımcılara ait bazı görüşler şu şekildedir:

“Ben huzurevi ziyareti sırasında sevgi, saygı, yardımseverlik, merhamet ve empati değerlerini gördüm.”

“Huzurevi ziyareti empati, saygı, duyarlılık, sevgi ve dayanışma değerlerini görmemi sağladı.”

“En önemlisi sabır değeri idi benim için. Sonra sevgi, saygı, empati ve sorumluluk diyebilirim.”

Görüşme formunun ikinci sorusuna (“Huzurevi ziyareti sonrasında hangi değerini önemi daha fazla kavradınız?”) verilen cevaplar analiz edilerek Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Öğrencilerin Huzurevi Ziyareti Sonrasında Önem Verdikleri Değerler

Değerler	f	%
Yardıms severlik	7	30,43
Empati	5	21,73
Sevgi	4	17,39
Saygı	2	8,69
Aile Bütünlüğü	2	8,69
Sabır	1	4,34
Duyarlılık	1	4,34
Merhamet	1	4,34
Toplam	23	100

Öğrencilerin huzurevi ziyareti sonrasında önem verdikleri değerlerin yer aldığı Tablo 3 incelendiğinde; sırasıyla en fazla yardıms severlik (%30,43), empati (%21,73), sevgi (%17,39), saygı (%8,69), aile bütünlüğü (%8,69), sabır (%4,34), duyarlılık (%4,34) ve merhamet (%4,34) olduğu görülmektedir.

Katılımcılara ait bazı görüşler şu şekildedir:

“Orada hem biz yaşlılara destek olduk hem de onlardan çok şey öğrendik. Çünkü huzurevindeki yaşlıların birbirlerine yardım etmeleri beni çok etkiledi. Yardıms severliğin önemini daha iyi anladım.” (Yardıms severlik)

“Yaşlıların yaşadığı zorlukları görünce onların yerine kendimi koymaya çalıştım. Onların duygularını anlamak, empati kurmak benim için çok önemliydi.” (Empati)

“Huzurevinde gördüğüm en güzel şey sevgiydi. Yaşlıların birbirlerine olan sevgisi, bize olan sevgisi... Sevginin ne kadar güçlü bir duygu olduğunu orada bir kez daha anladım.” (Sevgi)

“Yaşlılara saygı duymak gerektiğini biliyordum ama huzurevi ziyareti bu duygumu daha da güçlendirdi.” (Saygı)

“Huzurevinde aile bağlarının ne kadar önemli olduğunu gördüm. Yaşlıların ailelerini özlemesi, onlarla vakit geçirmek istemesi beni çok duygulandırdı.” (Aile Bütünlüğü)

Görüşme formunun üçüncü sorusuna (“Huzurevi ziyareti size sağladığı faydalar nelerdir”) verilen cevaplar analiz edilerek Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. Huzurevi Ziyaretinin Öğrencilere Sağladığı Faydalar

Kategoriler	Kodlar	f	%
Kişisel gelişim	Empati ve duyarlılık (6)	14	60,86
	İletişim becerileri (5)		
	Duygusal gelişim (3)		
Sosyal bilinç	Toplumsal sorumluluk ve Yardımlaşma (5)	6	26,08
	Birliktelik duygusu (1)		
Öğrenme ve bilinçlenme	Huzurevi ve yaşlılık hakkında bilgi (2)	3	13,04
	Geçmişten ders çıkarma (1)		
Toplam		23	100

Tablo 4’te sunulan veriler, huzurevi ziyaretlerinin öğrencilerin kişisel gelişimine, sosyal bilinçlerine ve öğrenme süreçlerine olan olumlu etkilerini açıkça ortaya koymaktadır. Huzurevi ziyaretinin öğrencilere sağladığı faydaların yer aldığı tablo 4 incelendiğinde; sırasıyla en fazla “kişisel gelişim” (%60,86), “sosyal bilinç” (%26,08) ve “öğrenme ve bilinçlenme” (%13,04) kategorileri olduğu görülmektedir. Ayrıca öğrenciler “kişisel gelişim” kategorisinde en fazla “empati ve duyarlılık” (f=6), “sosyal bilinç” kategorisinde en fazla “toplumsal sorumluluk ve yardımlaşma” (f=5), “öğrenme ve bilinçlenme” kategorisinde ise “huzurevi ve yaşlılık hakkında bilgi” (f=2) başlıklarında en fazla fayda sağlanıldığı görülmektedir.

Katılımcılara ait bazı görüşler şu şekildedir:

“Huzurevi ve yaşlılığın ne demek olduğunu öğrendim.” (öğrenme ve bilinçlenme-huzurevi ve yaşlılık hakkında bilgi)

“Birlik ve beraberlik noktasında katkı sağlar. Çünkü oradaki insanlarla zaman geçirmek bağımızı güçlendirdi.” (sosyal bilinç-birliktelik duygusu)

“Empati duygusunu öğrendim. Çünkü yaşlılarla konuşup hayat hikayelerini öğrendim.” (kişisel gelişim-empati ve duyarlılık)

“Geçmişte yaşanan olayları dinleyip ders çıkarmayı öğrendim.” (öğrenme ve bilinçlenme-geçmişten ders çıkarma)

“Yardımlaşma duygum arttı. Özellikle hediye verirken.” (sosyal bilinç-toplumsal sorumluluk ve yardımlaşma)

“Mutluluk verdi. Çünkü onlarla sohbet etmek ve dertleşmek huzur verdi.” (kişisel gelişim-duygusal gelişim)

“Sosyalleşmeme katkı sağladığını söyleyebilirim. Çünkü yaşlılarımızla sürekli iletişim halindeydik.” (kişisel gelişim-iletişim becerileri)

“Yaşlılarımızın ihtiyaçlarının neler olduğunu ve onlara nasıl davranılması gerektiğini öğrendim. Bu da beni duyarlı bir insan olmama katkı sağladı.” (kişisel gelişim-empati ve duyarlılık)

Görüşme formunun dördüncü sorusuna (“Huzurevi ziyareti gibi sosyal sorumluluk projelerinin değerlerin kazandırılmasına etkisi nedir?”) verilen cevaplar analiz edilerek Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Huzurevi ziyaretlerinin değer aktarımına etkisine yönelik öğrenci görüşleri

Kategoriler	Kodlar	f	%
Değerlerin Farkına Varma ve Öğrenme	Sevgi ve Saygı (6) Empati ve anlayış (3) Merhamet ve duyarlılık (3) Yardımlaşma ve dayanışma (3) Sabır (1)	16	69,56
Toplumsal Sorumluluk	Sorumluluk bilinci (4)	4	17,39
Sosyalleşme ve İlişkiler	Kaynaşma ve sosyalleşme (3)	3	13,04
Toplam		23	100

Huzurevi ziyaretlerinin değer aktarımına etkisine yönelik öğrenci görüşlerinin yer aldığı Tablo 5 incelendiğinde; sırasıyla en fazla “değerlerin farkına varma ve öğrenme” (%69,56), “toplumsal sorumluluk” (%17,39) ve “sosyalleşme ve ilişkiler” (%13,04) olduğu görülmektedir. Ayrıca “değerlerin farkına varma ve öğrenme” kategorisinde en fazla “sevgi ve saygı” (f=6), “toplumsal sorumluluk” kategorisinde en fazla “sorumluluk bilinci” (f=4) ve “sosyalleşme ve ilişkiler” kategorisinde en fazla “kaynaşma ve sosyalleşme”ye (f=3) yer verildiği görülmektedir.

Katılımcılara ait bazı görüşler şu şekildedir:

“Merhamet ve duyarlılık kazandırdığı için huzurevi ziyaretlerinin sık sık yapılması gerekmektedir.” (değerlerin farkına varma-merhamet ve duyarlılık)

“Bence huzurevlerinde birçok değeri (sevgi, saygı) görebiliriz. Bu nedenle huzurevleri değerlerin yaşayarak öğrenildiği yerdir. Sık sık huzurevi ziyareti yapılmalı.” (değerlerin farkına varma-sevgi ve saygı)

“Huzurevi sosyal bir yer olduğu için sosyalleşmeye katkı sağlıyor. Bu nedenle bu tarz ziyaretler yapılmalı.” (sosyalleşme ve ilişkiler – kaynaşma ve sosyalleşme)

“Huzurevleri değerlerimizin yaşatıldığı yer. Özellikle büyüklerimizi anlamak ve empati geliştirmek için huzurevleri sürekli ziyaret edilmeli.” (değerlerin farkına varma-empati ve anlayış)

“Açıkkası sabır değerini ilk burada öğrendim. Teyzelerle sohbet ederken onların hayat hikayelerini dinledim. Onların burada yaşayarak sabrettiklerini görünce ben de sabrın önemini anladım. Bu nedenle bu tarz ziyaretlerin sürekli yapılmasını istiyorum.” (değerlerin farkına varma-sabır)

“Huzurevinde yardımlaşma ve dayanışma değerlerini gördüm. Bu nedenle hep gidilmeli bence. Çünkü yaşlılara hediye verince onların gözleri parlıyordu çok mutlu oldular ve ben de çok mutlu oldum.” (değerlerin farkına varma-yardımlaşma ve dayanışma)

“Bence böyle şeyler sık sık yapılmalı. Çünkü insanlara sorumluluklarını hatırlatıyor. Belki birazcık sanal sanal ortamdan ayrılıp geçmişe dönebiliriz. Yardım ettiğimiz insanları da mutlu etmiş oluruz. Bunun için huzurevleri çok önemli ve sürekli ziyaretler yapılmalı.” (Toplumsal sorumluluk-sorumluluk bilinci)

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Günümüz eğitim sistemlerinin öncelikli amacı, değişen dünyanın gerektirdiği değerlere sahip, sosyal sorumluluk bilinci yüksek bireyler yetiştirmektir (Temur, 2023; Temur ve Çakmak, 2023). Bu amaç doğrultusunda, değerler eğitimi, pedagojik süreçlerin merkezine yerleştirilmiştir. Nitekim, değerler, bireylerin davranışlarını şekillendiren, yaşam tarzlarını belirleyen ve sosyalleşme süreçlerini yönlendiren temel yapı taşları olarak kabul edilmektedir (Aydın ve Akyol Gürler, 2020; Yel ve Aladağ, 2015). Değerlerin, bireylerin eylemlerini etkileyerek toplumsal birlik ve beraberliği güçlendirdiği ve toplumun sürdürülebilirliğini sağladığı vurgulanmaktadır (Ceviz, 2021). İlköğretim programlarında, tüm dersler için ortak bir değer kavramı sistemi benimsenmesine rağmen, değer aktarımı noktasında en büyük görev sosyal bilgiler dersine düşmektedir (Yaşar ve Çengelci, 2012). Bu ders,

öğretim programı ve ders kitapları aracılığıyla, öğrencilere toplumsal yaşamın norm ve değerlerini kazandırmayı hedeflemektedir (Temur, 2024; Taş, 2022). Ancak, değerlerin erozyonu ve artan şiddet eğilimleri, bu amacın gerçekleşmesini engelleyen önemli sorunlar olarak karşımıza çıkmaktadır (Bayırlı vd., 2020; Ulusoy ve Arslan, 2023). Bu bağlamda, erdem-değer-eylem perspektifinden ele alınan huzurevi ziyaretleri gibi sosyal sorumluluk projeleri, öğrencilerin değerler eğitimi sürecinde aktif bir rol almalarını ve toplumsal sorumluluk bilinçlerini geliştirmelerini sağlayan etkili bir araç olarak öne çıkmaktadır (Çınar, 2019; İçli, 2004; Korkmaz vd., 2017; Yıldız, 2018). Bu tür projeler, öğrencilerin teorik bilgileri pratiğe dönüştürmelerine, empati kurma becerilerini geliştirmelerine ve topluma karşı duyarlı bireyler olarak yetişmelerine katkı sağlamaktadır. Bu çalışma çerçevesinde, huzurevi ziyaretleri aracılığıyla öğrencilerin değerler eğitimi sürecinde yaşadıkları deneyimler incelenmiş ve elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırma bulguları doğrultusunda huzurevi ziyaretleri ile öğrencilerin empati, saygı, sevgi, sabır, yardımseverlik, dayanışma, merhamet, duyarlılık ve sorumluluk değerlerini deneyimledikleri görülmüştür (Tablo 2). Ayrıca öğrenciler huzurevi ziyareti sonrasında en fazla yardımseverlik ve empati değerine önem verdiklerini ifade etmişlerdir (Tablo 3). Bu durum TYMMÖPOM’nde yer alan ve öğrencilere kazandırılması beklenen değerleri de desteklemedir (MEB, 2024). Bu bağlamda huzurevi ziyaretleri gibi sosyal sorumluluk projelerinin öğrencilerin soyut kavramları somut deneyimlerle bağdaştırmalarına ve bu değerleri günlük hayatlarına yansıtmalarına olanak tanıdığını ve yaparak-yaşayarak öğrenme anlayışına hizmet ettiğini göstermektedir. Değerlerin aktarılmasında huzurevi ziyaretlerinin yapılması çeşitli araştırmalarla da (Bardakçı ve Mart, 2023; Bayırlı, 2020; Çınar, 2019; Kamer ve Şahin, 2021; Korkmaz vd., 2017; Uzun ve Köse, 2017) desteklenmektedir. Yeşilyurt ve Kurt (2012) gibi araştırmacılar da değerler eğitiminin sadece sınıfla sınırlı kalmaması gerektiğini, okul dışı etkinliklerin de öğrenme sürecinde önemli bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Uitto ve diğerlerinin (2006) çalışması da okul dışı öğrenme ortamlarının, öğrencilerin aktif katılımını teşvik ederek daha kalıcı öğrenmelere zemin hazırladığını desteklemektedir. Altıntaş (2019) ise ders dışı uygulamaların, öğrencilerin öğrendikleri değerleri günlük hayatlarına taşımalarına olanak tanıdığını belirtmektedir.

Araştırma bulguları, huzurevi ziyaretlerinin öğrencilerin kişisel gelişimlerine yönelik algıları üzerinde çeşitli etkiler ortaya koyduğunu göstermektedir (Tablo 4). Öğrenciler, bu ziyaretler aracılığıyla empati ve duyarlılık becerilerine ilişkin öz algılarında değişimler olduğunu ve toplumsal sorumluluk bilincine dair algılarının güçlendiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca, yaşlılık ve huzurevleri hakkındaki bilgilerinin arttığına yönelik öz değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Bu bulgular, huzurevi ziyaretlerinin öğrencilerin sosyal bilinçlerini artırarak öğrenme süreçlerine katkı sağladığını göstermektedir. Bu bağlamda huzurevi ziyaretlerinin öğrenciler üzerindeki en belirgin etkisi, empati ve duyarlılık becerilerinin gelişimi olmuştur. Öğrencilerin yaşlılarla etkileşim kurarak onların hayat hikayelerini dinlemeleri, farklı bakış açılarını anlamalarını sağlamış ve empati kurma yeteneklerini güçlendirmiştir. Bu durum, öğrencilerin sosyal ilişkilerinde daha anlayışlı ve hoşgörülü olmalarına katkı sağlamıştır. İletişim becerileri de huzurevi ziyaretleri sayesinde önemli ölçüde gelişmiştir. Yaşlılarla sohbet etmek, aktif dinleme ve etkili iletişim kurma gibi becerilerin kazanılmasına yardımcı olmuştur. Bu beceriler, öğrencilerin akademik çalışmalarında, sosyal hayatlarında ve

gelecekteki meslek hayatlarında onlara avantaj sağlayabilir. Duygusal gelişim açısından bakıldığında, huzurevi ziyaretleri öğrencilerde olumlu duygusal deneyimler yaratmıştır. Yaşlılarla kurulan bağ, öğrencilerin mutluluk, huzur ve tatmin duygularını deneyimlemelerine olanak sağlamıştır. Bu durum, öğrencilerin genel yaşam memnuniyetlerini artırmış olabilir. Toplumsal sorumluluk ve yardımlaşma konularında da önemli kazanımlar elde edilmiştir. Öğrenciler, yaşlılara yardım ederek ve onlarla zaman geçirerek topluma karşı sorumluluklarının farkına varmışlardır. Bu deneyim, öğrencilerin gelecekte daha duyarlı ve yardımsever bireyler olmalarına katkı sağlayacaktır. Öğrenme ve bilinçlenme açısından değerlendirildiğinde, huzurevi ziyaretleri öğrencilerin yaşlılık, huzurevleri ve geçmiş zaman hakkında bilgi edinmelerine olanak sağlamıştır. Yaşlıların hayat hikayelerini dinlemek, öğrencilerin tarihsel süreçleri daha iyi anlamalarına ve geleceğe yönelik daha bilinçli kararlar vermelerine yardımcı olmuştur. Uitto ve diğerlerinin (2006) okul dışı öğrenme süreçlerinde değerler eğitiminin etkinliğini vurgulaması ve Altıntaş'ın (2019) ders dışı uygulamaların öğrencilerin değerleri hayata geçirmelerine olan katkısını belirtmesi, huzurevi ziyaretlerinin önemini destekler niteliktedir. Bu bağlamda huzurevi ziyaretleri, öğrencileri değerler eğitimi sürecinde aktif bir katılımcı konumuna getirerek, soyut kavramları somut deneyimlerle bütünleştirme imkânı sunar. Bu durum, Bartan (2018) ile Yıldırım ve Çalışkan'ın (2018) da vurguladığı gibi, değerlerin eylemle öğrenilmesi yaklaşımına uygun düşmektedir. Bayırlı ve diğerlerinin (2020) huzurevi ziyaretlerini eylem/davranış yoluyla öğrenme yaklaşımının bir örneği olarak göstermesi, bu çalışmanın bulgularını destekler niteliktedir. Sonuç olarak, huzurevi ziyaretleri, erdem-değer-eylem ilişkisini güçlendirerek, öğrencilerin değerleri içselleştirmesine ve günlük hayatta uygulamasına katkı sağlar.

Araştırma bulguları, huzurevi ziyaretlerinin öğrencilerin değerlere yönelik algıları üzerinde çeşitli etkiler ortaya koyduğunu göstermektedir (Tablo 5). Öğrenciler, bu ziyaretler aracılığıyla değerlerin farkındalığına ilişkin öz algılarında değişimler olduğunu, toplumsal sorumluluk bilincine dair algılarının güçlendiğini ve sosyal becerilerine yönelik öz değerlendirmelerinde artış olduğunu ifade etmişlerdir. Uitto ve diğerleri (2006) ile Altıntaş'ın (2019) da vurguladığı gibi, ders dışı uygulamaların öğrenmeyi kolaylaştırdığı ve teorik bilgilerin pratiğe dönüştürülmesine olanak sağladığı düşünülürse, huzurevi ziyaretlerinin toplumsal sorumluluk bilincini geliştirmede önemli bir role sahip olduğu söylenebilir. Evcimik (2023) tarafından gerçekleştirilen çalışmada da öğrencilerin sınıf dışı uygulama ortamlarındaki deneyimlerinin, onlarda önemli farkındalıklar oluşturduğu belirtilmiştir. Öğrenciler, bu tür ortamlarda gerçekleşen etkinliklerin günlük hayatlarına olumlu etkileri olduğunu ifade ederek, özellikle merhamet, sorumluluk alma ve paylaşma gibi değerlere yönelik farkındalıklarının arttığını belirtmişlerdir. Ayrıca, bu deneyimlerin öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirmesi ve özgüvenlerini artırması yönünde de önemli bir etkisi olduğu görülmüştür. Dahası, TYMMÖPOM'de sorumluluk, hem bir beceri hem de bir değer olarak ele alınmakta, bireyin kendisiyle ve çevresiyle kurduğu ilişkilerde belirleyici bir rol oynamaktadır. Bu durum, TYMMÖPOM'nin temelini oluşturan “huzurlu insan – huzurlu aile ve toplum – yaşanabilir çevre” anlayışını güçlendirmektedir. Çınar (2019) tarafından yapılan araştırma sonuçları da bu görüşü desteklemektedir. Huzurevi ziyaretlerinin sıklığı arttıkça öğrencilerin sosyal becerilerinde, özellikle empati, sorumluluk, iletişim ve başlatıcı olma becerilerinde önemli gelişmeler olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin yaşlılara karşı saygı, empati ve sabır gibi değerleri kazandıkları belirtilmiştir. Bu bulgular, huzurevi ziyaretlerinin,

öğrencilerin hem sosyal becerilerini geliştirmesine hem de önemli değerler kazanmasına katkı sağladığını göstermektedir.

Sonuç olarak, bu araştırma huzurevi ziyaretlerinin öğrencilerin kişisel, sosyal ve duygusal gelişimlerine yönelik algıları ve öz değerlendirmeleri üzerinde çeşitli etkiler ortaya koymaktadır. Özellikle, öğrencilerin empati, saygı, sorumluluk, yardımseverlik gibi değerlere ilişkin öz algılarında ve farkındalıklarında artış olduğuna dair öz değerlendirmelerde bulundukları görülmektedir. Bu değerlerin günlük hayatlarına yansıtılmasına yönelik algılarında da olumlu yönde değişimler olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda araştırmanın temel bulguları şu şekilde özetlenebilir:

- **Değerler Eğitimi:** Öğrenciler, huzurevi ziyaretlerinin soyut değerleri somut deneyimlerle ilişkilendirme ve bu sayede değerleri daha iyi anlama süreçlerine katkıda bulunduğuna yönelik öz değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Özellikle empati, saygı ve yardımseverlik gibi değerlere ilişkin farkındalıklarının arttığına dair algılarını ifade etmişlerdir.
- **Sosyal Beceriler:** Öğrenciler, yaşlılarla etkileşim kurarak iletişim, aktif dinleme ve başlatıcı olma gibi sosyal becerilerine yönelik öz değerlendirmelerinde gelişim olduğunu belirtmişlerdir.
- **Duygusal Gelişim:** Huzurevi ziyaretlerinin öğrencilerde mutluluk, huzur ve tatmin gibi olumlu duygusal deneyimlere yönelik algılarını olumlu yönde etkilediğine dair öz değerlendirmelerde bulunmuşlardır.
- **Toplumsal Sorumluluk:** Öğrenciler, yaşlılara yardım etme ve onlarla zaman geçirme yoluyla topluma karşı sorumluluklarının farkındalığına ilişkin algılarının arttığını ifade etmişlerdir.
- **Kişisel Gelişim:** Huzurevi ziyaretlerinin öğrencilerin kendilerini daha iyi tanımalarına, özgüvenlerini artırmalarına ve yaşam memnuniyetlerine yönelik öz değerlendirmelerinde olumlu değişimler olduğuna dair algılarını belirtmişlerdir.

Bu bulgular, huzurevi ziyaretlerinin öğrencilerin gelişiminde önemli bir role sahip olduğunu göstermektedir. Özellikle, TYMMÖPOM’nde vurgulanan değerlerin öğrenilmesi ve içselleştirilmesi sürecinde önemli bir araç olduğu söylenebilir. Bu bağlamda huzurevi ziyaretlerinin öğrencilerin gelişiminde çok yönlü etkileri olduğu ve bu uygulamanın eğitim sisteminde daha yaygın olarak kullanılması gerektiği önerilmektedir. Bu tür çalışmalar, hem öğrencilerin gelişimine katkı sağlamak hem de toplumda yaşlılara karşı daha duyarlı bir tutum geliştirmek için önemli bir adım olacaktır.

Öneriler

1. **Farklı Sosyal Sorumluluk Projelerinin İncelenmesi:** Çalışma, huzurevi ziyaretleri ile sınırlı kalmaktadır. Bu nedenle farklı sosyal sorumluluk projelerinin (örneğin, çevre temizliği, hayırseverlik etkinlikleri) değerler eğitimi üzerindeki etkilerinin incelendiği çalışmalar yapılabilir. Bu sayede, farklı projelerin öğrencilerin değerler gelişimine olan katkıları daha net bir şekilde ortaya konabilir.

2. **Farklı Eğitim Kademelerinde Araştırma:** Çalışma, 6. sınıf öğrencileri ile sınırlı kaldığından, farklı yaş gruplarındaki (örneğin, ilkokul, ortaokul, lise) öğrencilerin huzurevi ziyaretlerine yönelik deneyim ve algılarının incelenmesi, değerlerin gelişimindeki yaşa bağlı farklılıkları ortaya koyabilir.
3. **Araştırma yöntemlerinin çeşitlendirilmesi:** Çalışma, öğrenci görüşlerine dayalı nitel bir araştırma olarak tasarlanmıştır. Ancak, nicel yöntemlerle (örneğin, anketler, ölçekler) elde edilecek veriler, bulguların genellenebilirliğini artırabilir ve farklı değişkenler arasındaki ilişkileri daha iyi ortaya koyabilir.
4. **Öğretmen Eğitimi:** Öğretmenlerin bu tür projeleri planlama, uygulama ve değerlendirme konusunda ne kadar hazır oldukları incelenebilir.

Etik Kurul İzni: Bu araştırma, Niğde Ömer Üniversitesi Rektörlüğü Etik kurulunun 10.01.2025 tarihli ve 2025/01-01 sayılı kararı ile alınan izinle yürütülmüştür.

Kaynakça

- Adıgüzel, O. C., & Ergünay, O. (2012). Türkiye’de değerler üzerine gerçekleştirilen lisansüstü tezlerin eğitim bilimleri ve öğretmen yetiştirme perspektifinden incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(41), 18-33.
- Aledo-Ruiz, M. D., Martínez-Caro, E., & Santos-Jaén, J. M. (2022). The influence of corporate social responsibility on students’ emotional appeal in the HEIs: The mediating effect of reputation and corporate image. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 29, 578-592.
- Alp, İ., & Levent, F. (2020). Dijital dönüşümün öğrencilerin değerleri üzerindeki etkisine ilişkin öğretmen görüşleri, *Turkish Studies*, 15(3), 1611-1633. <https://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.37035>
- Altıntaş, M. E. (2019). İlköğretim din kültürü ve ahlak bilgisi dersi öğretmenlerinin değer öğretiminde gerçekleştirdikleri ders dışı etkinlikler üzerine nitel bir araştırma. *Türkiye Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi* 7, 83-99.
- Arastaman, G., Öztürk-Fidan, İ., & Fidan, T. (2018). Nitel araştırmada geçerlik ve güvenirlik: Kuramsal bir inceleme. *Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 37-75.
- Aydın, M. Z. & Akyol Gürler, Ş. (2020). *Okulda değerler eğitimi yöntemler, etkinlikler, kaynaklar* (6. Basım). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Aydın, M. Z. (2008). *Okulda ahlak eğitimi ve ahlak öğretiminde örnek olay incelemesi yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Aytaçlı, B (2012). Durum çalışmasına ayrıntılı bir bakış. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 1-9.
- Babadoğan, C. (1990). Ev ödevlerinin eğitim programı içindeki yeri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 23(2), 745-767.
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 231-274.
- Bardakçı, M. N., & Mart, M. (2023). Okul dışı öğrenme ortamlarındaki değerler eğitiminin okul öncesi eğitimde uygulanması açısından değerlendirilmesi: Sistematiik literatür taraması. *Temel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 52-71. <https://doi.org/10.55008/te-ad.1352579>

- Bartan, S. (2018). *Okul öncesi öğretmenlerinin değerler ve değerler eğitimi hakkındaki görüşleri ile sınıf içi uygulamalarının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Bauer, B. W., Capron, D. W., Ward-Ciesielski, E., Gustafsson, H. C., & Doyle, C. (2018). Extracurricular activities are associated with lower suicidality through decreased thwarted belongingness in young adults. *Archives of suicide research*, 22(4), 665-678. <https://doi.org/10.1080/13811118.2018.1427162>
- Bayırlı, H. (2020). Merhamet değeri: Sınıf öğretmenlerinin görüşleri ve etkinlik örnekleri. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 9(2), 468-493. <http://dx.doi.org/10.30703/cije.619866>
- Bayırlı, H., Doruk, O., & Tüfekci, A. (2020). Öğretmenlerin değerler eğitimi hakkındaki görüşleri: Afyonkarahisar örneği. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 8(3), 865-894.
- Castilla-Polo, F., Liceran-Gutierrez, A., & Ruiz-Rodriguez, C. M. (2022). The adoption of corporate social responsibility active learning methodology with management accounting students. *The International Journal of Management Education*, 20(1), 1-16.
- Ceviz, N. B. (2021). 2018 sosyal bilgiler öğretim programında yer alan değerlerin sosyal bilgiler ders kitaplarına yansımaya düzeyinin incelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: choosing among five traditions* (2th Edition). London: Sage. [cuali2.pdf](https://doi.org/10.1177/1043986207308655)
- Çınar, H. (2019). *Ders dışı etkinliklerin öğrencilerin sosyal gelişimine etkisi (huzurevi etkinliği örneği)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Datta, Lois-ellin (1990). *Case study evaluations*. Washington, DC: U.S. General Accounting Office. https://www.betterevaluation.org/sites/default/files/10_1_9.pdf
- Davey, L. (2009). The application of case study evaluations (Çev:Tuba Gökçek). *Elementary Education Online*, 8(2), 1-3. <https://doi.org/10.7275/02g8-bb93>
- Denzin, N. K., Lincoln, Y. S., & Giardina, M. D. (2006). Disciplining qualitative research. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 19(6), 769-782. <https://doi.org/10.1080/095.183.90600975990>
- Eisenhardt, M. K. (1989). Building theories from case study research. *The Academy of Management Review*, 14(4), 532-550. <https://doi.org/10.2307/258557>
- Evcimik, S. (2023). Proje tabanlı öğrenme yaklaşımının sınıf dışı uygulamalarına ilişkin katılımcı görüşleri. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 10(19), 72-81. <https://doi.org/10.29129/inujse.1232938>
- Gökçek, T. (2009). Durum çalışması değerlendirmelerinin uygulaması (Çeviri: The application of case study evaluations. *İlköğretim Online*, 8(2), 1-3.
- Guba, E.G., & Lincoln, Y.S. (1989). *Fourth generation evaluation*. London: SAGE Publications Inc.
- Gür, Ç., Koçak, N., Şirin, N., Şafak, M., & Demircan, A. (2015). İlköğretim öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin görüşleri ve karşılaştıkları güçlüklerin incelenmesi: Ankara örneği. *Asya Öğretim Dergisi*, 3(1), 78-91.
- Gysbers, N. C., & Henderson, P. (2000). *Developing and managing your school guidance programme* (3rd Edition). Alexandria: American Counselling Association.
- Halstead, J. M., & Taylor, M. J. (2000). Learning and teaching about values: A review of recent research. *Cambridge Journal of Education*, 30(2), 169-202.
- İçli, G. (2004). Huzurevinde kalan yaşlılar üzerine bir araştırma. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 1, 5-24.
- Kamer, S. T., & Şahin, M. (2021). Değerlere ve değerler eğitimine ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(230), 725-744. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.705356>
- Kan, Ç. (2010). Sosyal bilgiler dersi ve değerler eğitimi. *Milli Eğitim*, (187), 138-145.

- Kılınç, F. (2015). *Okul öncesi ve ilkokul döneminde değerler eğitimi*. Ankara: Eğiten Kitap Yayınları.
- Kılınç, H. H., & Andaş, T. (2022). Values education and evaluation of activities in preschool education program in Turkey. *Open Journal for Educational Research*, 6(2), 117–128. <https://doi.org/10.32591/coas.ojer.0602.01117k>
- Korkmaz, F., Akyar, I., & Ercan Şahin, N. (2017). Öğrenme ortamı olarak huzurevi: öğrenci gözü ile değerlendirme. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 8(3), 29-33. <https://doi.org/10.22312/sdusbed.318542>
- Marshall, C., & Rossman, G. B. (2014). *Designing Qualitative Research*. London: Sage.
- Massoni, E. (2011). Positive effects of extracurricular activities on students. *ESSAI*, 9(1), 84-87.
- Mertkan, Ş. (2015). *Karma araştırma tasarımı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *An expanded sourcebook: Qualitative data analysis* (Second edition). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, Inc.
- Mili Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2020). *Sosyal etkinlikler yönetmeliği*. <https://tinyurl.com/yc3nxbc7> (Erişim Tarihi: 29.09.2024).
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2024). *Türkiye yüzyılı maarif modeli: Öğretim programları ortak metni*. Ankara: MEB Yayınları.
- Morrow, S. L. (2005). Quality and trustworthiness in qualitative research in counseling psychology. *Journal of counseling psychology*, 52(2), 250-260. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.52.2.250>
- Ozan Leymun, Ş., Odabaşı, H. F., & Kabakçı Yurdakul, I. (2017). Eğitim ortamlarında durum çalışmasının önemi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 5(3), 369-385. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.5c3s16m>
- Özdemir, H., & Atmaca, T. (2022). Sosyal sorumluluk çalışmalarının öğrencilerin sosyal gelişimlerine etkisinin öğretmenlerin görüşlerine göre incelenmesi. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi*, 6(2), 69-89. <https://trdoi.org/10.26023458/uled.1144377>
- Özkan, R. (2011). Toplumsal yapı, değerler ve eğitim ilişkisi. *Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 333-344.
- Patton, M. Q. (1987). *How to use qualitative methods evaluation*. London: Sage.
- Phan, C. X., Le, L. V., Duong, D., & Phan, T. C. (2021). The impact of corporate social responsibility on brand image: A case study in Vietnam. *Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 8(4), 423-431.
- Silverman, D. (2020). *Qualitative research* (5th Edition). London: Sage.
- Sönmez, Ö. (2014). Atasözlerinin sosyal bilgiler programındaki değerler açısından incelenmesi. *Journal of World of Turks*, 6(2), 101-115.
- Şencan, H. (1987). İşletmelerin sosyal sorumlulukları ve sosyal sorumluluk biriminin örgütlenmesi. İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, 2, 119-129.
- Taş, H. (2022). İlkokul 4. sınıf sosyal bilgiler ders kitabının evrensel değerler açısından incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (62), 455-475. <https://doi.org/10.21764/maueufd.1054065>
- Temur, S. (2024). Sosyal bilgiler ders kitaplarında “küresel bağlantılar” öğrenme alanında yer alan değerlerin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44(2), 1411-1451. <https://doi.org/10.17152/gefad.1378053>
- Temur, S. (2023). Examples of activities that can be used for value transfer in a primary school 4th grade social studies course. In Demircioğlu, A. (Ed.), *Global perspectives on value education in primary school* (pp.316-345). ABD: IGI Global. doi: 10.4018/978-1-6684-9295-6.ch019
- Temur, S., & Çakmak, M. (2023). Ortaokul öğrencilerinin özgürlük kavramına ilişkin algılarının sinektik tekniğiyle incelenmesi. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 39-59. <https://doi.org/10.53506/egitim.1226780>

- Turan, R., & Ulusoy, K. (2016). *Farklı yönleriyle değerler eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Uitto, A., Juuti, K., Lavonen, J., & Meisalo, V. (2006). Students' interest in biology and their out-of-school experiences. *Journal of Biological Education*, 40(3), 124-129. <https://doi.org/10.1080/00219.266.2006.9656029>
- Ulusoy, K., & Arslan, A. (2023). Değerli bir kavram olarak “değer ve değerler eğitimi” (4. Baskı). İçinde R. Turan & K. Ulusoy (Eds.), *Farklı yönleriyle değerler eğitimi* (ss. 1-16). Ankara: Pegem Akademi.
- Uzun, M., & Köse, A. (2017). Okul öncesi eğitimde değerler eğitiminin uygulanmasına yönelik öğretmen görüşleri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23), 305-338.
- Ünal, A. (2022). Bir zanaat olarak görüşme yönetim alanında yazılan doktora tezleri üzerine metodolojik bir inceleme. *Nitel Sosyal Bilimler*, 4(2), 158-191. <https://doi.org/10.47105/nsb.1121810>
- Yaşar, Ş., & Çengelci, T. (2012). Sosyal bilgiler dersinde değerler eğitimine ilişkin bir durum çalışması. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(9), 1-23.
- Yel, S., & Aladağ, S. (2015). Sosyal bilgilerde değerlerin öğretimi. İçinde M. Safran (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi* (ss. 119-150). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Yeşilyurt, E., & Kurt, İ. (2012). Değerleri kazandırılmasındaki etkililik açısından resmi ve örtük program ile okul dışı etmenlerin öğrenci görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 7(4), 3253-3272. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.3844>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. baskı). Ankara: Seçkin.
- Yıldırım, S. G., & Demirel, M. (2019). Türk tarihinde değerler eğitimi üzerine bir inceleme. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırma Dergisi*, 5(1), 92-99.
- Yıldırım, Y., & Çalışkan, H. (2018). 2005 ile 2017 sosyal bilgiler dersi öğretim programlarındaki değerlere ve değerler eğitimine ilişkin öğretmen görüşleri. *Journal of Multidisciplinary Studies in Education*, 1(1), 7-23.
- Yıldız, M. (2018). *Lise öğrencilerinde yaşlı ve huzurevi algısı: İstanbul örneği*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Yüksel, A., Mil, B., & Bilim, Y. (2007). *Nitel araştırma: Neden, nasıl, niçin?* (3. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.